

Επί βασιλείας Καίσαρος Αυγούστου

Η μέρα αυτή είχε αρχίσει όπως όλες οι άλλες. Η Ιερουσαλήμ είχε ξυπνήσει μέσα στον ήλιο και τις φωνές των εμπόρων. Με τις αστραφτερές της λόγχες η ρωμαϊκή κοόρτη επέστρεφε από μια περιπολία. Η τάξη βασίλευε. Ο καθένας καταπιανόταν με τις εργασίες του. Και η Ρώμη εξουσίαζε τον κόσμο.

Ένας άνθρωπος, όμως, είχε την προαίσθηση πως κάτι το πολύ σημαντικό θα συνέβαινε για το λαό του και για το μέλλον του κόσμου. Αυτός ο δίκαιος κι ευσεβής άνθρωπος προχωρούσε βιαστικά προς το Ναό. Ονομαζόταν Συμεών. Ήταν ένας άνθρωπος φορτωμένος χρόνια, στοχασμούς και προπαντός ελπίδα. Σε μια ηλικία, στην οποία πολλοί δεν περιμένουν πια τίποτα από τη ζωή, αυτός περίμενε τα πάντα. Η καρδιά του φούσκωνε από ελπίδα, σα να είχε κληρονομήσει τη συσσωρευμένη αναμονή του λαού του, από γενιά σε γενιά, ξεκινώντας από τον Αβραάμ. Ο Συμεών περίμενε την Παρηγοριά του Ισραήλ. Δεν την περίμενε σαν κάτι το μακρινό και το αφηρημένο, αλλά σαν ένα γεγονός πολύ κοντινό, που ο ίδιος θα έβλεπε.

«Η Παρηγοριά του Ισραήλ», αυτή η έκφραση δεν είχε τίποτα το γλυκερό μέσα στο στόμα του γέροντα, ούτε υπενθύμιζε ένα μεγάλο θεαματικό γεγονός, μια απ' αυτές τις λαμπρές ενέργειες που κάνουν τους λαούς να τρέμουν. Αυτή ανήγγειλε όμως ένα βαθύ κι αποφασιστικό γεγονός. Ο Συμεών γνώριζε το βιβλίο της «Παρηγορίας του Ισραήλ» του προφήτη Ησαΐα. Το μήνυμα, που υπήρχε σ' αυτό το βιβλίο, στοχαζόταν κάθε φορά που μιλούσε για την Παρηγοριά του Ισραήλ. Είχε τραφεί μ' αυτό το βιβλίο, μέρα με τη μέρα, διαβάζοντας και μελετώντας τα Ποιήματα του Δούλου. Είχε αφήσει το Πνεύμα, που είχε εμπνεύσει τον προφήτη, να διεισδύσει μέσα του. Και το Πνεύμα τον είχε κατακυριεύσει. Του είχε αποκαλύψει το είδος του μεγαλείου και της αγιότητας που έπρεπε να έχει η βασιλεία του Θεού. «Το Πνεύμα το Άγιο τον καθοδηγούσε» (Λουκάς 2,25), γράφει ο ευαγγελιστής Λουκάς, απηχώντας τα λόγια του Ησαΐα: «Το Πνεύμα με κατέχει Κυρίου του Θεού, διότι ο Κύριος με έχρισε. Μ' έστειλε μήνυμα χαρμόσυνο να φέρω στους φτωχούς, τους τσακισμένους ψυχικά να θεραπεύσω, στους αιχμαλώτους να κηρύξω λευτεριά και στους φυλακισμένους την απαλλαγή τους. Το έτος ν' αναγγείλω που χάρη δίνει στο λαό του ο Κύριος, τη μέρα που ο Θεός μας εκδικείται τους εχθρούς. Όλους εκείνους που πενθούν να τους παρηγορήσω» (Ησαΐας 61,1-2).

Ο Συμεών περίμενε, λοιπόν, το Μεσσία Σωτήρα, όχι όμως σαν ένα εθνικό και θριαμβευτικό ήρωα, που θ' αφαιρούσε το ζυγό του ρωμαίου κατακτητή και θα χάριζε ξανά στον Ισραήλ την ανεξαρτησία του και τη θέση του ανάμεσα στα έθνη. Δεν τον περίμενε ούτε σα μια εκδικητική φωτιά, που θα εξάγνιζε τα πάντα στο πέρασμά της, μέσα στη λαμπρότητα της δύναμής του και της αγιότητάς του. Τον περίμενε σύμφωνα με το πνεύμα των Ποιημάτων του Δούλου. Αυτός ο Μεσσίας θα ήταν ένας άνθρωπος του Πνεύματος. Ο ερχομός του θα γινόταν χωρίς εξωτερική λαμπρότητα. Δε θα ενεργούσε, ούτε με το σπαθί ούτε με τη φωτιά, αλλά με το λόγο. Θα έλεγε τα λόγια που σώζουν κι ελευθερώνουν. Το μήνυμά του θ' απευθυνόταν σ' όλους, ακόμα και στους μακρινούς και ειδωλολατρικούς λαούς. Θα έφερνε μια παγκόσμια σωτηρία. Αλλά θα τον αμφισβητούσαν, θα γνώριζε ένα τραγικό πεπρωμένο: απόβλητος, εξευτελισμένος, εξαναγκαζόμενος στη σιωπή, θα ήταν καταδικασμένος στη μοναξιά, στην ταπείνωση, συντριμμένος από τον πόνο και χτυπημένος θανάσιμα. Κι όμως ο θάνατός του, περισσότερο κι από τη διδασκαλία του, θα ήταν ένας δρόμος φωτός και ειρήνης για όλους. «Για χάρη της δικής μας σωτηρίας εκείνος τιμωρήθηκε και στις πληγές του βρήκαμε εμείς τη γιατρεία» (Ησαΐας 53,5). Αυτό ήταν για το Συμεών η «Παρηγοριά του Ισραήλ».

Κατεχόμενος απ' αυτές τις σοβαρές σκέψεις και ωθούμενος από το προφητικό πνεύμα, ο γέροντας, βιάδιζε βιαστικά, αυτή τη μέρα, προς το Ναό. Το γεγονός δε θ' αργούσε πια να συμβεί. Ήταν βέβαιος. Το Πνεύμα τον είχε διαβεβαιώσει πως θα το έβλεπε πριν πεθάνει.

Τι είχε κάνει για ν' αξίζει μια τέτοια βεβαιότητα; Είχε ελπίσει. Και συνέχιζε να ελπίζει, παρόλο το βάρος της ηλικίας, παρ' όλες τις εξασθενήσεις και τις ζημιές της ζωής. Ήλπιζε με μια καρδιά φτωχού, πάντα πιο φτωχού. Η ελπίδα του ήταν σα μια φλόγα, που ένας άνεμος δυστυχίας τη στριφογυρίζει και την πλαγιάζει, και που αυτή όμως ανορθώνεται συνεχώς ολόισια.

Ο Συμεών έφτανε στο Ναό. Την ίδια εκείνη στιγμή, ένα νέο ζευγάρι έφτανε επίσης. Η γυναίκα κρατούσε στην αγκαλιά της ένα μωρό. Ήταν η Μαρία, συνοδευόμενη από τον Ιωσήφ, που ερχόταν να παρουσιάσει το παιδί της στον Κύριο προσφέροντας για θυσία δυο μικρά τρυγόνια, σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου. Κανείς δεν τους είχε προσέξει, ήταν κοινόι άνθρωποι, χωρίς συνοδεία. Φτωχοί άνθρωποι που τίποτα δεν τους έκανε να ξεχωρίσουν. Ο γέροντας Συμεών τους κοίταξε. Δεν τους γνώριζε. Ξαφνικά, όμως, μια βεβαιότητα τον κυριεύει. Πλησίασε τη μητέρα, κάρφωσε με το βλέμμα του το παιδί και απαλά, με μια άπειρη προσοχή το πήρε στην αγκαλιά του. Τότε άρχισε να προσεύχεται μεγαλόφωνα, μ' ένα εκστασιασμένο πρόσωπο:

*«Τώρα, Κύριε, μπορείς ν' αφήσεις το δούλο σου
Να πεθάνει ειρηνικά, όπως του υποσχέθηκες,
Διότι τα μάτια μου είδαν το σωτήρα
Που ετοίμασες για όλους τους λαούς,
Φως που θα φωτίζει τα έθνη
Και θα δοξάσει το λαό σου τον Ισραήλ».*
(Λουκάς 2,29-32)

Κι ενώ ο Συμεών προσευχόταν, όλα όσα είχε διαβάσει και στοχαστεί στο βιβλίο της Παρηγοριάς του Ισραήλ ερχόταν στο νου του ολοκάθαρα.

*«Να ο δούλος μου που τον υποστηρίζω,
ο εκλεκτός μου που έχει όλη μου την εύνοια.
Του έδωσα το Πνεύμα μου.
Θα φέρει στα έθνη δικαιοσύνη.
Δε θα κραυγάζει ούτε θα υψώνει τη φωνή,
Ούτε και θα βροντολαλεί στους δρόμους.
Καλάμι τσακισμένο δε θα το συντρίψει,
Λυχνάρι που καπνίζει δε θα το σβήσει.
Πραγματική θα φέρει σ' όλους δικαιοσύνη»*
(Ησαΐας 42,1-3)

*«Εγώ, ο Κύριος, σε κάλεσα σύμφωνα με το σχέδιό μου
και σε υποστήριξα, σε φύλαξα
και σ' έκανα εγγυητή της διαθήκης μου με τους ανθρώπους.
Φως των εθνών σε έκανα».*
(Ησαΐας 42,6)

*«Θα σε κάνω φως και για τα άλλα έθνη,
Ωστε να φτάσει η σωτηρία μου στα πέρατα της γης».*
(Ησαΐας 49,6)

Ο γέροντας σώπασε, και με το παιδί στην αγκαλιά του, παρέμενε προσηλωμένος σε μια εσωτερική ενατένιση. Ο πατέρας και η μητέρα, διηγείται ο Λουκάς, θαύμαζαν γι' αυτά που μόλις είχαν ακούσει. Η Μαρία ήξερε πως το παιδί της θα βασίλευε πάνω στον οίκο του Ιακώβ. Ο άγγελος του Ευαγγελισμού της το είχε πει. Αυτή, όμως, τη στιγμή, χαιρόταν να μάθει πως η αποστολή του γιου της θα επεκτεινόταν πολύ πιο μακριά και πως θα ήταν το φως των εθνών.

Εντούτοις ο Συμεών συνέχιζε να σωπαίνει και κοιτάζοντας το παιδί, έβλεπε επίσης την εικόνα του Πάσχοντα Δούλου, όπως την είχε περιγράψει το βιβλίο της Παρηγοριάς:

*«Πολλοί έχουν εκπλαγεί γι' αυτόν,
διότι ήταν τόσο παραμορφωμένη η όψη του,
διέφερε από την όψη των ανθρώπων».*
(Ησαΐας 52,14)

*«Ήταν περιφρονημένος από τους ανθρώπους,
κι εγκαταλελειμμένος.
Άνθρωπος φορτωμένος θλίψεις, του πόνου σύντροφος,
Έτσι που να γυρίζουν απ' αλλού οι άνθρωποι το πρόσωπό τους.
Τον αγνοήσαμε σαν να ήταν ένα τίποτα,
Του δώσαμε την καταφρόνια μας».*
(Ησαΐας 53,3)

*«Βασανιζόταν κι όμως ταπεινά υπέμενε,
Χωρίς παράπονο κανένα.
Σαν πρόβατο που τ' οδηγούνε στη σφαγή,
καθώς το αρνί που στέκεται άφωνο
μπροστά σ' αυτόν που το κουρεύει,
ποτέ του δε παραπονέθηκε».*
(Ησαΐας 53,7)

Ο γέροντας Συμεών το ήξερε: αυτό το άσμα πόνου ήταν επίσης ένα άσμα ελπίδας, ένα άσμα σωτηρίας και νίκης.

*«Ο δούλος μου θα προκόψει, θα ανυψωθεί,
θα δοξαστεί, πολύ ψηλά θα ανεβεί».*
(Ησαΐας 52,13)

*«Η αμοιβή του θα είναι
Να χορτάσει φως»*
(Ησαΐας 53,11)

Αυτός όμως ο θρίαμβος περνούσε από τη νύχτα κι από το θάνατο. Στρεφόμενος τότε προς τη μητέρα, ο Συμεών της ψιθύρισε στ' αυτή: «Αυτός θα γίνει αιτία να καταστραφούν ή να σωθούν πολλοί Ισραηλίτες. Θα είναι σημείο αντιλεγόμενο, για να φανερωθούν οι πραγματικές διαθέσεις πολλών. Όσο για σένα, ο πόνος για το παιδί σου θα διαπεράσει την καρδιά σου σαν δίκοπο μαχαίρι» (Λουκ. 2,34-35). Η Μαρία ένιωσε την καρδιά της να σφίγγεται. Είχε έρθει, ευτυχισμένη να παρουσιάσει το γιο της στον Κύριο και να του προσφέρει, μ' αυτή την ευκαιρία, δυο μικρά τρυγόνια για θυσία. Τα λόγια, όμως, του γέροντα και το Πνεύμα που τον ενέπνεε είχαν ξαφνικά ανάψει στο βάθος της ψυχής της ένα τραγικό φως. Όχι, δε θα εκπληρωνόταν η προσφορά της με τα δυο μικρά άσπρα τρυγόνια. Αυτά δεν ήταν παρά μια ωχρή φιγούρα. Η πραγματικότητα ήταν άλλη: «Δε θέλεις θυσίες και προσφορές, αλλά μου ε-

τοίμασες ανθρώπινο σώμα. Δε σου αρέσουν ολοκαυτώματα και θυσίες για συγχώρηση αμαρτιών. Τότε είπα: Να με, Θεέ, έρχομαι να κάνω το θέλημά σου, όπως είναι γραμμένο για μένα στο νόμο» (Εβρ. 10,5-7). Η Μαρία κοίταζε το παιδί της στην αγκαλιά του γέροντα. Η σάρκα της σάρκας της θα ήταν μια μέρα το θύμα. Ο γιος της θα ήταν ο παραμορφωμένος Δούλος πάνω στον οποίο θα ξεσπούσαν με μανία για να τον εξοντώσουν, κι αυτός θα προσφερόταν ο ίδιος στο θάνατο για τη σωτηρία όλων.

Γιατί ξαφνικά αυτή η βιαιότητα κι αυτός ο σπαραγμός μέσα της, ανάμεσα στη σάρκα και στο πνεύμα; Η σιωπή ήταν μεγάλη. Η Μαρία δεν άκουγε πια παρά τους τρελούς κτύπους της δικής της καρδιάς. Είχε εισέλθει μέσα στη νύχτα του Θεού. Ποτέ δεν είχε νιώσει τόσο φτωχή, τόσο απομακρυσμένη από το Θεό. Και ποτέ δεν ήταν τόσο κοντά.

Éloi Leclerc

Μτφρ. Αδ. Αγνή Αλμπέρτη, Ουρσ.
«Ο λαός του Θεού μέσα στη νύχτα»

Λειτουργικά

Το λειτουργικό έτος

Ήδη έχει ξεκινήσει το νέο λειτουργικό έτος και μάλιστα με το καινούργιο *Ρωμαϊκό Λειτουργικό* στα ελληνικά, έκδοση της ΙΣΚΙΕ. Τι σημαίνει για το χριστιανό ζω την περίοδο της Παρουσίας; Μήπως πρόκειται για απλή συνήθεια δίχως νόημα;... Για το χριστιανό που επιθυμεί να ζήσει μυστηριακά την πίστη του, μέσα από την επίσημη λατρεία της Εκκλησίας, το *Λειτουργικό* αλλά ειδικά το *Προοίμιο* προτείνει τη θεολογική διάσταση που κρύβεται πίσω από τελετές, αναγνώσματα, ύμνους, δεήσεις, σύμβολα, αναμνήσεις και λατρευτικές ενέργειες, δηλαδή έναν ολόκληρο πλούτο πράξεων, λόγων και σιωπής. Η πλούσια τελετουργία δια φωτίζει τον πιστό όπως και του επιτρέπει να βιώσει τη χριστιανική πίστη και να την εμβαθύνει κάνοντας ανάμνηση σημαντικών γεγονότων με επιπτώσεις τόσο στην καθημερινή του ζωή όσο και στην ύπαρξή του.

Το λειτουργικό έτος ξεκινάει με την περίοδο της Παρουσίας, αποκορυφώνεται στην τέλεση του Πάσχα και ολοκληρώνεται με την Πεντηκοστή. Πρόκειται για τρεις φάσεις της αποκάλυψης του Θεού στο πρόσωπο του Ιησού, ο οποίος με τη σάρκωσή του μπαίνει στην ανθρώπινη ιστορία. Με απλά λόγια, υιοθετεί την περιπέτεια κάθε ανθρώπου και παράλληλα φανερώνει την αγάπη του Θεού μέσω της δημιουργίας όπως και το μεγαλείο του ανθρώπου δίνοντας νόημα στους προβληματισμούς και στα προβλήματα του.

Κατά τον κύκλο του έτους η Εκκλησία τελεί την ανάμνηση όλου του **Μυστηρίου του Χριστού**, από τη Σάρκωσή του μέχρι την Πεντηκοστή και μέχρι την αναμονή της δεύτερης παρουσίας του Κυρίου (Βλ Β΄ Βατικανή Σύνοδος, Διάταγμα περί θείας Λατρείας, *Sacrosanctum Concilium*, αρ. 102).

Πριν απ' όλα υπογραμμίζεται το **σωστικό έργο του Χριστού**. Έτσι ετησίως και σε καθορισμένες μέρες, η Εκκλησία τελεί την ανάμνηση του έργου του Χριστού με το οποίο σώζει τον άνθρωπο και την ανθρωπότητα. Στο λειτουργικό κύκλο διακρίνονται κυρίως δύο φάσεις: - Κάθε εβδομάδα, την Κυριακή, ως ημέρα του Κυρίου, γίνεται η ανάμνηση της Ανάστασης του Ιησού Χριστού. - Κατά τη μεγάλη πα-

νήγυρη του Πάσχα η Εκκλησία γιορτάζει μια φορά το χρόνο την Ανάσταση του Κυρίου μαζί με τα Πάθη του. Κατά τον κύκλο του έτους παρατηρείται ότι αναπτύσσεται όλο το Μυστήριο του Χριστού όπως και τελείται η μνήμη της Παναγίας και τα ουράνια γενέθλια των Αγίων.

Ας σταθούμε στα κομβικά στοιχεία του λειτουργικού έτους μέσα από τους *Γενικούς Κανόνες*.

Το Πασχαλινό τριήμερο. Το έργο της απολύτρωσης των ανθρώπων και της τέλει δοξολόγησης του Θεού εκπληρώθηκε από το Χριστό κυρίως κατά το Πασχαλινό Μυστήριο, με το οποίο, πεθαίνοντας, κατέργησε το θάνατό μας και με την Ανάστασή του αποκατάστησε τη ζωή. Επομένως το Πασχαλινό τριήμερο των Παθών και της Ανάστασης του Κυρίου λάμπει σαν το αποκορύφωμα του λειτουργικού κύκλου (Β΄ Βατικανή Σύνοδος, Διάταγμα περί θείας Λατρείας, αρ. 5).

Το Πασχαλινό τριήμερο των Παθών και της Ανάστασης του Κυρίου αρχίζει με την εσπερινή Λειτουργία της Μεγάλης Πέμπτης, έχει ως επίκεντρο την Πασχαλινή Αγρυπνία και τελειώνει με τον εσπερινό της Κυριακής του Πάσχα. Έτσι, όπως η Κυριακή αποτελεί το αποκορύφωμα της εβδομάδας, η μεγάλη εορτή του Πάσχα αποτελεί το αποκορύφωμα όλου του λειτουργικού έτους.

Οι *Γενικοί Κανόνες* του *Λειτουργικού* ορίζουν τη σημασία της Πασχαλινής Αγρυπνίας, υπογραμμίζοντας : «κατά την αγία νύκτα που ο Κύριος αναστήθηκε, πρέπει να θεωρείται ως η ``μητέρα όλων των αγίων Αγρυπνιών``. Η Εκκλησία αγρυπνώντας περιμένει την Ανάσταση του Χριστού και την εορτάζει τελώντας τα ιερά Μυστήρια. Η τέλεση της Αγρυπνίας πρέπει, λοιπόν, να γίνει ολοκληρωτικά τη νύκτα, δηλαδή να αρχίσει μετά την αρχή της νύκτας του Σαββάτου και να τελειώσει προς την αυγή της Κυριακής» (αρ 21).

Η πασχαλινή περίοδος. Οι πενήντα ημέρες, από την Κυριακή της Ανάστασης μέχρι την Πεντηκοστή, τελούνται με χαρά και αγαλλίαση ως μια μοναδική εορτή, ή καλύτερα ως «μια μεγάλη Κυριακή» (Άγιος Αθανάσιος, Epist. Fest. I, PG 26, 1366). Κατ' αυτές τις ημέρες κυρίως εκφωνείται το Αλληλούια.

Οι οκτώ πρώτες ημέρες της πασχαλινής περιόδου αποτελούν το Οκτάημερο του Πάσχα, και τελούνται ως πανηγύρεις του Κυρίου. Οι Κυριακές όλης της περιόδου ονομάζονται Κυριακές του Πάσχα. Η δε Κυριακή της Πεντηκοστής κλείνει την περίοδο των πενήντα ημερών.

Η περίοδος της Τεσσαρακοστής. Η περίοδος αυτή στοχεύει στην προετοιμασία του εορτασμού του Πάσχα. Πράγματι, το τελετουργικό της Τεσσαρακοστής προετοιμάζει πρώτον τους κατηχούμενους με τα διάφορα στάδια της χριστιανικής μύησης και δεύτερον τους πιστούς - με την ανάμνηση του βαπτίσματος και τη μετάνοια - να τελέσουν το Πασχαλινό Μυστήριο (Β΄ Βατικανή Σύνοδος, Διάταγμα περί θείας Λατρείας, αρ. 109). Η περίοδος της Τεσσαρακοστής αρχίζει από την Τετάρτη των Τεφρών και τελειώνει τη Μεγάλη Πέμπτη με την τέλεση του Μυστικού Δείπνου. Η δε Μεγάλη Εβδομάδα προορίζεται για την ανάμνηση των Παθών του Χριστού και ξεκινάει από τη μεσσηνική του είσοδο στην Ιερουσαλήμ.

Κάτι ανάλογο συμβαίνει και με τα Χριστούγεννα και την Παρουσία.

Η περίοδος της Παρουσίας. *Η περίοδος αυτή που θα ζήσουμε επί τέσσερις εβδομάδες «έχει διπλό χαρακτήρα: είναι περίοδος προετοιμασίας για τις εορτές των Χριστουγέννων, κατά τις οποίες υπενθυμίζεται ο πρώτος ερχομός του Υιού του Θεού μεταξύ των ανθρώπων, και ταυτόχρονα, μία περίοδος κατά την οποία, με την ανάμνηση αυτή, η προσοχή των ψυχών στρέφεται προς τον δεύτερο ερχομό του Χριστού, στη συντέλεια των αιώνων. Για τους δύο αυτούς λόγους, η περίοδος της Παρουσίας παρουσιάζεται ως περίοδος ευλαβικής και χαρούμενης αναμονής» (αρ 39).*

Η περίοδος των Χριστουγέννων. *«Μετά τον ετήσιο εορτασμό του Πασχαλινού Μυστηρίου, η αρχαιότερη παράδοση της Εκκλησίας είναι η ανάμνηση της Γεννήσεως του Κυρίου και των πρώτων γεγονότων με τα οποία φανέρωνε τον εαυτό του (θεοφάνειες): αυτό γίνεται κατά την περίοδο των Χριστουγέννων» (αρ 32).*

Τα Θεοφάνια εορτάζονται στις 6 Ιανουαρίου, εκτός αν μετατεθούν στην Κυριακή μεταξύ 2 έως 8 Ιανουαρίου. Η δε εορτή της Βαπτίσεως του Κυρίου τελείται την Κυριακή που ακολουθεί μετά την 6^η Ιανουαρίου.

π. Γαβριήλ Μαραγκός τ.Ι.

Λειτουργικά

Τα μεγάλα δογματικά θέματα της μεταρρύθμισης

Το κείμενο που ακολουθεί είναι μετάφραση μέρους μιας εισαγωγής στη συνοδική Διάταξη περί Λατρείας από το Σεβασμ/το Η. Jenny, βοηθό επίσκοπο του Cambrai Γαλλίας. Δημοσιεύτηκε στις εκδόσεις Centurion (1964).

Η «*Διάταξη περί θείας λατρείας*» της Β΄ Βατικανής Συνόδου αποτελεί μία ολότητα: δεν είναι ένα σύνολο μικρών συνταγών για μεταρρυθμίσεις λεπτομέρειας. Παρουσιάζει, μαζί με αρχές ανανέωσης για καθένα από τα μέρη του τελετουργικού, τους δογματικούς κανόνες που ορίζουν τη δημόσια προσευχή της Εκκλησίας και εμπυχώνουν ολόκληρη την ποιμαντική, της οποίας στόχος είναι η δόξα του Θεού μέσω του αγιασμού των χριστιανών.

Αυτές οι γενικές οδηγίες κι αυτά τα δογματικά θέματα έχουν μια κεφαλαιώδη σημασία για τη λειτουργική αναγέννηση ως και στις μικρότερες λεπτομέρειες. Είναι θέμα αντίληψης. Χωρίς αυτή τη βαθιά νοοτροπία δε θα υπάρξει μόνιμος καρπός ούτε πραγματική αποτελεσματικότητα. Εδώ δε μπορούμε να παραθέσουμε παρά τίτλους κεφαλαίων, στοιχειώδεις οδηγίες. Για όποιον διαβάσει προσεκτικά το συνοδικό ντοκουμέντο θα είναι εύκολο να ξαναβρεί τα ίδια θέματα και να αναζητήσει στη συνέχεια δια μέσου της λειτουργικής πράξης, την εμβάθυνσή τους.

1. Η λατρεία του Πατέρα

«Θεόν ουδείς εώρακεν πώποτε μονογενής θεός ο ων εις τον κόλπον του πατρός εκείνος εξηγήσατο» (Ιω 1,18). Το Θεό ως τώρα κανείς δεν έχει δει ποτέ. Ο μονογενής Θεός (υιός) που είναι στην αγκαλιά μέσα του Πατέρα εκείνος τον αποκάλυψε. Και στο κεφάλαιο 17 του ίδιου Ευαγγελίου, ο Ιησούς στην αρχιερατική του προσευχή: «εγώ σε εδόξασα επί της γης το έργον τελειώσας ο δέδωκάς μοι ίνα ποιήσω..., ότι τα ρήματα α δέδωκάς μοι δέδωκα αυτοίς» (Ιω 17, 4...8), εγώ σε δόξασα πάνω στη γη, αφού τελείωσα το έργο που μου έχεις δώσει να κάνω..., γιατί τα λόγια που μου έδωσες τους τα έχω δώσει. Αυτή η αξιοθαύμαστη προσευχή είναι σαν το πρότυπο όλης της λειτουργικής, η οποία είναι γνώση, αγάπη και λατρεία του αόρατου Θεού, δημιουργού και σωτήρα του κόσμου, αρχή και τέλος όλων των πραγμάτων (Περί λατρείας, αρ. 5 έως 13).

2. Η παρουσία του Κυρίου Ιησού

Ο Χριστός είναι ο κύριος της λατρείας. Μια εκκλησιαστική σύναξη είναι σαν μια εμφάνιση του Ιησού στους δικούς του. Μιλάει, όπως άλλοτε, στην Παλαιστίνη, αναγγέλλει τη βασιλεία του Θεού στους φτωχούς, καλεί αυτούς που κοπιάζουν και υποφέρουν. Θεραπεύει και συγχωρεί. Αποκαλύπτει το Ευαγγέλιό του. Είναι, όμως, κατ' εξοχήν παρών μέσω των μυστηρίων, ιδιαιτέρως μέσω της θείας Ευχαριστίας (αρ. 7).

3. Η οικονομία της Σωτηρίας

Πρόκειται για τη διαδοχή των γεγονότων που μας έχουν σώσει. Και αυτά είναι: το κάλεσμα του Αβραάμ, το πέραςμα της Ερυθράς Θάλασσας, ο Νόμος του Σινά, η μεσσιανική προετοιμασία της Παλαιάς Διαθήκης, στη συνέχεια η ενσάρκωση, το κήρυγμα, ο θάνατος και η ανάσταση του Χριστού, η ανάληψή του, η Πεντηκοστή, η ίδρυση της Εκκλησίας, μέχρι την ένδοξη επιστροφή που αναγγέλθηκε για τη συντέλεια των αιώνων.

Η λατρεία είναι η οικονομία της σωτηρίας που επιμηκύνεται δια μέσου των λειτουργικών και μυστηριακών γεγονότων. Είναι ο Ιησούς που περνά ανάμεσα στους δικούς του και συνεχίζει το απολυτρωτικό του έργο. Έχει λοιπόν μια διάσταση που θα μπορούσαμε να τη χαρακτηρίσαμε ιστορική: εκσυγχρονίζει τη σωτηρία σ' όλους τους καιρούς και σ' όλους τους τόπους (αρ. 5-6).

Εξ ου και η σημασία του χριστιανικού έτους και των σταθμών του, ο θεσμός της Κυριακής, ημέρα του αναστημένου Χριστού και το ιερό μυστήριο της λειτουργίας η οποία αναγγέλλει το θάνατο του Κυρίου «έως ότου έλθει» (αρ. 47, 102).

4. Το Πασχαλινό μυστήριο

Το Πασχαλινό μυστήριο είναι στο κέντρο της οικονομίας της σωτηρίας και δίνει όλο του το νόημα μετά από όλα αυτά τα γεγονότα. Βρίσκεται λοιπόν στο κέντρο της λειτουργικής και τελείται στο τριπλό και μοναδικό Πάσχα: το ετήσιο, το εβδομαδιαίο και το καθημερινό (αρ. 5-6, 106, 107).

Το πασχαλινό μυστήριο του θανάτου και της ζωής βρίσκεται επίσης στο κέντρο κάθε χριστιανικής ζωής: «Σταυρωμένοι με τον Ιησού, δοξαζόμαστε μαζί του», λέει ο άγιος Παύλος.

5. Η Βίβλος και ο λόγος του Θεού

Αυτό που είπε ο Ιησούς κατά τη διάρκεια της θνητής ζωής του, το διακηρύσσει εκ νέου δια μέσου των κειμένων θείας λατρείας. Η ανάγνωση της Αγίας Γραφής, η προσευχή των ψαλμών συνυφαίνουν τον κύριο καμβά της θείας λατρείας.

Δεν αρκεί να ακούει κανείς την αφήγηση των σωτήριων γεγονότων, πρέπει και να ακούει το λόγο που αρθρώνεται, να απαντά στο κάλεσμα, να ακολουθεί τη φωνή του ποιμένα, να ψάλλει τη δόξα, να λέει το «γένοιτο» της υπακοής, της θυσίας, της πνευματικής ένταξης στο θέλημα ενός Θεού που αγαπά, που επιθυμεί να σώσει όλους τους ανθρώπους.

Επί πλέον η *Διάταξη* εμμένει στη βιβλική εκπαίδευση, την κατήχηση, την ομιλία που ξεκινά από τα κείμενα της Γραφής (αρ. 24, 35, 51-52).

6. Η Εκκλησία εν δεήσει και εν συνάξει

Η λατρεία δεν είναι μόνο παρουσία του Χριστού είναι επίσης εκδήλωση και μαρτυρία της Εκκλησίας. Αυτή είναι η Νύμφη του Χριστού η οποία απαντά σ' ένα αδιάλειπτο διάλογο στον Κύριό της. Είναι η Εκκλησία που διοργανώνει τη συλλογική προσευχή η οποία ενώνει σε ένα σώμα, γύρω από τον αρχηγό της, το συναγμένο πλήθος (αρ. 2).

Η λατρεία είναι σαν την αναπνοή της Εκκλησίας, η ψυχή της ζωής της, η φλόγα της αποστολικής της δράσης. Όταν οι Απόστολοι, μετά την Ανάληψη ήταν συγκεντρωμένοι στην αίθουσα του Μυστικού Δείπνου αναμένοντας την ώρα του Πνεύματος, «οὔτοι πάντες ἦσαν προσκαρτερούντες ὁμοθυμαδὸν τῇ προσευχῇ συν γυναικῶν καὶ Μαρίας τῆς μητρὸς τοῦ Ἰησοῦ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ». (Πράξεις 1, 14) αυτοί όλοι συνεχώς επέμεναν καρτερικά και ομόψυχα στην προσευχή μαζί με γυναίκες και με τη Μαριάμ, τη μητέρα του Ιησού, και με τους αδελφούς του: ήταν ήδη η λειτουργική σύναξη, και μαζί η πρώτη Σύνοδος, ήταν η προετοιμασία της Πεντηκοστής, πριν από τις μεγάλες αποστολικές αποστολές (αρ. 10).

7. Ο λαός του Θεού γύρω από τον επίσκοπο

Ο ορισμός που έδωσε ο άγιος Κυπριανός για την Εκκλησία ήταν: «*De unitate Patris, Filii et Spiritus Sancti, plebs adunata sacerdoti*». Ένας λαός ενωμένος με τον ιερέα του, και με πρότυπο την ίδια ενότητα του Πατέρα, του Υιού και του Αγίου Πνεύματος (αρ. 26).

Υπάρχουν τρία στοιχεία σ' αυτόν τον ορισμό: η τριαδική ενότητα, ο λαός του Θεού και ο ιερέας. Ιερέας είναι πρώτα ο Ιησούς Χριστός, έπειτα ο επίσκοπος ο οποίος έλαβε από το Χριστό την εξουσία να τον διαδεχθεί.

Σε κάθε λατρεία γνωρίζουμε ήδη ότι ο Χριστός είναι ο δάσκαλος και η Αγία Τριάδα ο έσχατος σκοπός. Οι ορατοί πρωταγωνιστές θα είναι ταυτόχρονα ο λαός και ο ιερέας. Εάν είναι αναγκαία μία ιεραρχία, αυτή θα είναι στην υπηρεσία αυτού του λαού. Δεν υπάρχει γνήσια λατρεία χωρίς αυτή τη σύναξη των πιστών που έχουν δικαίωμα σε μια ενεργό, ευφυή, συνειδητή, καρποφόρα συμμετοχή. Δεν υπάρχει αληθινή λατρεία χωρίς τη δράση του «αγίου έθνους», του «ιερατικού λαού» των χριστιανών. Εδώ βρίσκεται ένα από τα κύρια θέματα της παρούσας Διατάξεως.

Και είναι γύρω από τον ιερούργοντα επίσκοπο ή τον ιερέα ο οποίος τον αντιπροσωπεύει, που διοργανώνεται το σύνολο της λατρείας, όπου ο καθένας έχει το μερίδιό του: οι ιεουργοί, η χορωδία, ο συναγμένος λαός (αρ. 28-32).

8. Λατρεία εσωτερική και ζωτική

Πρέπει το πνεύμα να συνάδει με τη φωνή ή την πράξη. Η τελετουργία πρέπει να είναι απλή και κατανοητή ώστε να μπορέσει η ψυχή πραγματικά να εκφραστεί και οι ιερές πράξεις να μην ευτελίζονται σε εξωτερικές «τελέσεις».

Η Παρθένος Μαρία θα είναι, σ' αυτόν τον τομέα ειδικά, το πρότυπο της ψυχής που ακούει το Θεό, που τον υμνεί, τον υπακούει, προσφέρει στον Πατέρα, με τον πολυαγαπημένο Γιο, τους πόνους και τους μόχθους της κάθε μέρας. «Γένοιτό μοι κατά το ρήμα σου...*Ηγαλλίασεν το πνεύμα μου επί τω Θεώ τω Σωτήρι μου*» (Λκ 1, 38,47) (αρ. 103).

Η λατρεία δεν πρέπει απλώς να τελείται πάνω σε πέτρινους βωμούς, αλλά πάνω στο ζωντανό βωμό των καρδιών. Έχει μια εσωτερική και πνευματική διάσταση. Έτσι δε μπορεί να καταπνίξει την πραγματική ευλάβεια, αλλά να εμψυχώσει με το πνεύμα της την ιδιωτική προσευχή, την προσωπική, σε ενότητα με τη θυσία του Χριστού και της Εκκλησίας (αρ. 9-12).

9. Ποιμαντική Λειτουργική

Η θεία λατρεία δεν είναι μια ανεξάρτητη από τα υπόλοιπα δραστηριότητα. Είναι συνδεδεμένη με το σύνολο της ποιμαντικής ζωής. Αφήσαμε συχνά να συγκρούονται δύο τάσεις: αυτή που οδηγεί τους μεν να αναζητούν πρώτα τη γνώση και τη δοξολογία του Θεού για να ακτινοβολούν στη συνέχεια την πίστη τους στους αδιάφορους ή τους άπιστους και εκείνη η οποία, αντίθετα, παρασύρει τους άλλους να απευθύνονται στους ανθρώπους που ζουν μες στις γήινες φροντίδες τους, για να τους οδηγήσουν σταδιακά να ανακαλύψουν για τα προβλήματά τους, τη χριστιανική λύση και τελικά να βρουν τον άγνωστο Θεό που αναζητούσαν.

Αντιλαμβάνεται πράγματι κανείς, ότι αυτές οι δύο συμπεριφορές, ταυτόχρονα, μέσα στο ίδιο πνεύμα, μπορούν να δημιουργήσουν κάποιο πρόβλημα. Αλλά όχι μόνο δεν αλληλοαναιρούνται, αντίθετα μάλιστα αλληλοεπικαλούνται και αλληλοσυμπληρώνονται. Μία λατρεία, που έχει γίνει σωστά αντιληπτή, θα βοηθήσει τους ιερείς και τους μάχιμους χριστιανούς να διενεργήσουν αυτή τη σύνθεση που επιτρέπει συνάμα «την ενσάρκωση» και «την μετάσταση», την παρουσία στον κόσμο και την πορεία προς το Θεό, την αδελφική αγάπη και την αγάπη του ουράνιου Πατέρα.

Η *Διάταξη* υπενθυμίζει ότι η λατρεία είναι «πηγή και κορυφή» της δραστηριότητας της Εκκλησίας, αλλά φροντίζει επαρκώς να υπογραμμίσει ότι τα πάντα δεν έχουν τελειώσει όταν έχουμε τελήσει την Αγία Ευχαριστία. Κατά κάποιον τρόπο τα πάντα αρχίζουν για μια Ευχαριστία νέα, για την αποστολική υπόθεση, για τη δημιουργική αναζήτηση όλων αυτών που έχουν κληθεί επίσης στη σωτηρία και στην ενότητα, «εν τω αυτώ Κυρίω» (αρ. 9 και 10).

Μιχάλης Φραγκιάς

Εκπαιδευτικός

ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΟΣΕΥΧΗ

Για το μήνα Δεκέμβριο 2006

Χριστούγεννα

Για τα φετινά Χριστούγεννα

Δυο χιλιάδες χρόνια μετά τα Πρώτα,

τι έχει απογίνει η υπόσχεση ειρήνης
που δόθηκε μέσω των αγγέλων;
Πρέπει να πιστέψουμε, Κύριε, ότι δεν υπήρξε υπόσχεση;
Πρέπει να πιστέψουμε ότι οι βοσκοί δεν άκουσαν καλά;

Εμείς είμαστε, απεναντίας, που δεν ακούσαμε καλά.
Παραμερίζουμε δυο λεξούλες
από την υπόσχεση που δόθηκε :
«Ειρήνη στους ανθρώπους... **καλής θελήσεως**».

Όσο οι άνθρωποι
δεν θα θελήσουν,
την ειρήνη που ο Θεός υποσχέθηκε,
η ειρήνη που ο Θεός υποσχέθηκε
δεν θα εδραιωθεί ποτέ πάνω στη γη.

Συμβαίνει με την ειρήνη
Ό,τι συμβαίνει με όλα τα δώρα του Θεού:
Τα δώρα του Θεού
οφείλουμε να τα κατακτήσουμε.
Πρέπει να εργαστούμε αληθινά,
ειδάλλως,
ο Θεός δεν θα μπορέσει να κάνει τίποτα για μας..

Ανοίγω τους Ορίζοντες της προσευχής μου

- ΚΑΘΕ ΠΡΩΙ, ΠΡΟΣΦΕΡΩ ΣΤΟ ΘΕΟ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ ΜΟΥ

- ***Ο Χριστός, πρᾶος και ταπεινός στην καρδιά να εμπνεύσει στους υπεύθυνους των Εθνών μια φρόνιμη και υπεύθυνη χρήση της εξουσίας.***

Άνθρωποι της πολιτικής, υπεύθυνοι των λαών και των διεθνών οργανισμών, σας εκφράζω την εκτίμησή μου και προσφέρω ακέραη την υποστήριξή μου, στις προσπάθειές σας για τη διατήρηση και την εδραίωση της ειρήνης, έγραφε ο αείμνηστος Πάπας Ιωάννης Παύλος Β'. Τόσο περισσότερο μάλιστα που είμαι βέβαιος ότι πρόκειται για την ίδια την επιβίωση της ανθρωπότητας και έχω συνείδηση της ευθύνης μου να αναγγείλω το κεφαλαιώδες μήνυμα του Χριστού: «Μακάριοι οι εργαζόμενοι για την εδραίωση της ειρήνης»: «Ανοίξτε, λοιπόν, νέες πόρτες στην ειρήνη, κάνετε το αδύνατο και προωθήσετε το διάλογο ενάντια στην όποια βία»

- ***Οι ταγμένοι στη μετάδοση του Ευαγγελικού μηνύματος, να το κάνουν με χαρά και ενθουσιασμό, μένοντας πιστοί στον Ιησού Χριστό***

Ιερείς, να θεωρείτε εαυτούς ευτυχείς που είσαστε ταγμένοι στην αναγγελία του Ευαγγελικού Μηνύματος. Μοναχοί και Μοναχές, να θεωρείτε τους εαυτούς σας ευτυχισμένους, έχοντας δώσει στο Χριστό όλη την αγάπη σας και την υπηρεσία σας στην Εκκλησία και στους αδελφούς και αδελφές, με πλήρη διαθεσιμότητα. Κι εσείς, λαϊκοί αδελφοί και αδελφές, να είσαστε ευτυχισμένοι, αξιοποιώντας το Μυστήριο του Βαπτίσματος που σας δόθηκε, προς όφελος της ανθρώπινης κοινωνίας, της οποίας άμεσα συμμερίζεστε τις δραστηριότητες και την πρόδοό της.

Προσεύχομαι με τις περικοπές του Ευαγγελίου των Κυριακών

- ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΕΥΧΗ

Οι προτιμήσεις μας (Πνευματικές Ασκήσεις αρ 23)

Υπάρχει ένας μόνο τρόπος να αποδώσει κανείς στο Θεό τη θέση που του πρέπει. Κι αυτός είναι: **να την πάρει ο ίδιος**. Αυτό όμως προϋποθέτει ότι τον αφήνουμε να το κάνει. Δεν τον εμποδίζουμε.

- *Ό,τι δεν είναι Θεός*

Για να τον εμποδίσουμε είναι εύκολο. Είναι αρκετό να ενδιαφερθούμε για τα δημιουργήματα με τρόπο που να μην έχουμε ούτε το χρόνο, αλλά ούτε και την καρδιά για να ενδιαφερθούμε για το Δημιουργό.

- *Μια μικρή εξάσκηση*

Μια άσκηση που μπορούμε να κάνουμε αυτή εδώ τη στιγμή : με ένα μολύβι στο χέρι, ας προσπαθήσουμε να σημειώσουμε το χρόνο που διαθέσαμε τη χθεσινή μέρα, αποκλειστικά στο Θεό. Το ίδιο μπορούμε να κάνουμε για το χρόνο που αφιερώσαμε (στο επάγγελμά μας, στην οικογένειά μας) γενικά στην υπηρεσία των άλλων: ο χρόνος αυτός είναι επίσης αφιερωμένος στο Θεό. Ας προσπαθήσουμε, τώρα, να θυμηθούμε πόσο χρόνο σπαταλήσαμε σε πράγματα χωρίς αξία ή για να ικανοποιήσουμε το εγώ μας.

- *Μια φροντίδα*

Κατά βάθος, δεν πρόκειται για διάρκεια χρόνου, αλλά **για μια φροντίδα**. Διερωτηθήκαμε, μήπως ποια είναι η φροντίδα που απασχολεί περισσότερο τη σκέψη μας, τα βιώματά μας; Καταλήγουμε στη μεγάλη διαμάχη, που βρίσκεται συνέχεια στη ζωή μας, ανάμεσα στο Θεό που είναι πολύ διακριτικός, και «τα πράγματα της γης», νόμιμα είτε όχι, πάντοτε θορυβώδη και απαιτητικά. Τα τελευταία, εισχωρούν στη ζωή μας με δριμύτητα, ενώ ο Θεός, όπως λέει το βιβλίο της Αποκάλυψης, περιμένει πάντοτε, έξω από την πόρτα μας, τη στιγμή που θα του ανοίξουμε. Συχνά, δεν έχουμε καθόλου συνείδηση αυτής της διαμάχης, που συμβαίνει μέσα μας.

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΟΔΗΓΙΩΝ ΣΤΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΤΩΝ ΚΥΡΙΑΚΩΝ

- Κυριακή 3 Δεκεμβρίου 2006
1^η της Παρουσίας: **Ορθοί, σηκώστε το κεφάλι**
Λουκά 21, 25-36

Ο «Ερχόμενος» είναι Παρών, περίοδος της «Παρουσίας του Θεού ανάμεσα στους ανθρώπους» και είναι «Ερχόμενος» δηλαδή «Αναμενόμενος», αυτός που βρίσκεται μέσα στη ροή της ιστορίας της ανθρωπότητας και ταυτόχρονα είναι Εκείνος που «Έρχεται» να ολοκληρώσει αυτή τη ροή, να σημαδέψει τον τελικό προορισμό της, αποδίδοντας δικαιοσύνη, εκδηλώνοντας το μέγεθος της αγάπης του Θεού και το μέγεθος της πίστης όσων πίστεψαν και μετέτρεψαν σε βιώματα, την πίστη και την αγάπη που έλαβαν, στο διάβα, στη ροή της δικής τους ιστορίας ο καθένας. Είναι περίοδος διαλογισμού, η περίοδος που αρχίζει σήμερα, και για τέσσερις εβδομάδες. Δεν περιμένουμε την ύστατη μέρα, αλλά μελετούμε ολόκληρη τη διαδρομή, που γίνεται μαζί με το Χριστό. Ο «Ερχόμενος» θα εγκαινιάσει το Νέο άνθρωπο, τη Νέα Βασιλεία, η οποία δεν υπόκειται σε αλλοιώσεις.

- Κυριακή 10 Δεκεμβρίου 2006
2^η της Παρουσίας : **Μια μεγάλη υπόσχεση**
Λουκά 3, 1-6

Το σημερινό Ευαγγέλιο μας αναγγέλλει τον ερχομό του «Λόγου-Γεγονός», μέσα από τον προφητικό λόγο του Ιωάννη του γιου του Ζαχαρία. Με τον τρόπο αυτό ο Θεός ξυπνά την προφητική αποστολή του Ιωάννη, τη φωνή που βροντοφωνάζει το γεγονός: «ετοιμάσετε το δρόμο να περάσει ο Κύριος».

Έχει την αποστολή να διακηρύξει «το Θεό επί το έργο», και να προσκαλέσει στη μεταστροφή. Αποκάλυψη του Θεού, αναγγελία μιας μεγάλης υπόσχεσης: «Κάθε άνθρωπος θα δει τη σωτηρία του Θεού». Ο Θεός βγαίνει από τον εαυτό του για να συναντήσει τον άνθρωπο. Έρχεται στην έρημο της ανθρωπότητας, για να ρίξει το Φως του Θεού. Με τον άγιο Παύλο ας ζητήσουμε τη χάρη της διαύγειας, της «εκ βαθέων» γνώσης του έργου του Θεού: τη «γνώση με την καρδιά».

- Κυριακή 17 Δεκεμβρίου 2006
3^η της Παρουσίας: **Περίοδος για επαγρύπνηση**
Λουκά 3. 10-18

Πρέπει να ξαναμάθουμε να αγρυπνούμε, να περιμένουμε με υπομονή: Όπως ο αγρότης περιμένει τη βροχή για να οργώσει, για να σπείρει, και τη βροχή που θα κάνει τον καρπό να βλαστήσει και να ωριμάσει, πριν φθάσει ο χρόνος του θερισμού: «ετοιμάσετε τους δρόμους, για να περάσει ο Κύριος». Ο λαός του Θεού είναι ανυπόμονος, περιμένει τώρα και τώρα αμέσως ένα Σωτήρα, ένα Λυτρωτή, ένα Μεσσία. Ο ρόλος του Ιωάννη είναι να αναγγείλει ένα Μεσσία, ο οποίος, όμως, μπορεί να μην είναι σύμφωνα με τις άμεσες προσδοκίες του λαού: ένα οδηγό πολέμου, απελευθερωτή από τον κατακτητή. Η αποστολή του Μεσσία είναι, πριν απ' όλα, πνευματικού περιεχομένου. Μια αποστολή που πάει σε βάθος χρόνου και σε βάθος στην ύπαρξή μας, στη μετατροπή των αξιών, όπου τα σιδερένια όπλα δεν έχουν θέση στη μεταμόρφωση του κόσμου με την αγάπη, τη δικαιοσύνη και την ειρήνη.

- Κυριακή 24 Δεκεμβρίου 2006
4^η της Παρουσίας: **Ξαναζωντανεύει η ελπίδα**
Λουκά 1, 39-45

Η αφήγηση της «επίσκεψης» της Μαρίας στην Ελισάβετ μας ανοίγει το δρόμο προς τη χαρά των Χριστουγέννων, που αποκαλύπτει το Μυστήριο της Ενσάρκωσης, της κατ' εξοχήν συνάντησης του Θεού με τον άνθρωπο στο πρόσωπο του Ιησού Χριστού, του Θεανθρώπου. Το γεγονός είναι τόσο μεγάλο που η πίστη πολλών θα λιποψυχήσει. Το παράστημα, όμως, της Μαρίας επικυρώνει το μακαρισμό αυτής της πίστης που δε μοιάζει σε τίποτα με την πίστη εκείνου που βλέπει το γεγονός. Η πίστη για την οποία γίνεται λόγος εδώ είναι η αποδοχή γεμάτη εμπιστοσύνη, χωρίς να έχεις δει με τα μάτια της σάρκας, και η προσχώρηση στο λόγο του Θεού.

- Δευτέρα 25 Δεκεμβρίου 2006
ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ: **Λειτουργία του Μεσονυκτίου**
Λουκά 2, 1-14

Είναι τριπλή η φανέρωση του Ιησού, Υιού του Θεού, ανάμεσα στους ανθρώπους. Η πρώτη συνέβηκε πριν 2000 χρόνια. Ο Λόγος του Θεού έστησε τη σκηνή του ανάμεσα στους ανθρώπους. Η γιορτή των Χριστουγέννων υπενθυμίζει αυτό το γεγονός που γεμίζει τις καρδιές χαρά. Στη συνέχεια, ο Αναστημένος Χριστός, έρχεται κάθε μέρα να μας μεταδώσει το Πνεύμα του. Τέλος, ο Ιησούς θα έλθει να σφραγίσει την ολοκλήρωση των αιώνων και την αρχή της Νέας Βασιλείας, όπου ο Θεός θα είναι το παν στα πάντα. Κρατήσετε το κεφάλι ψηλά. Ο κόσμος του πόνου

παρέρχεται. Ο κόσμος της χαράς του Θεού πλησιάζει: ο Χριστός έρχεται, είναι παρών, θα επανέλθει : Ας γευτούμε την Παρουσία Του.

Α' Παρουσίας

Το φως στις μέρες της σκοτεινιάς

Ιερεμίας 33, 14-16 :

«Έρχονται μέρες, λέει ο Κύριος, που θα εκπληρώσω την υπόσχεση που έδωσα στο λαό του Ισραήλ και του Ιούδα. Θα αναδείξω βασιλιά ένα γνήσιο βλαστό του Δαβίδ. Αυτός θα κυβερνάει τη χώρα με ευθυκρισία και δικαιοσύνη. Τότε ο λαός του Ιούδα και οι κάτοικοι της Ιερουσαλήμ θα ζουν με ειρήνη και ασφάλεια. Και το όνομα που θα δοθεί στην πόλη θα είναι “ο Κύριος η σωτηρία μας”».

Γνωρίζουμε την απάντηση του Πέτρου στους Χριστιανούς που, έχοντας χάσει το θάρρος τους, του έλεγαν: Έχουμε την εντύπωση πως ο Θεός μάς λησμόνησε, εμείς πιστεύαμε πως η βασιλεία του θα ήταν για τώρα! Ο Πέτρος έλεγε: «Ας μη διαφεύγει από την προσοχή σας το εξής: Μια μέρα για τον Κύριο είναι σα χίλια χρόνια και χίλια χρόνια σα μια μέρα. Δεν καθυστερεί ο Κύριος να εκπληρώσει την υπόσχεσή του, όπως μερικοί νομίζουν, κάνει υπομονή, διότι δε θέλει να καταστραφούν μερικοί από σας, αλλά να μετανοήσουν όλοι» (Β' Πέτρ 3, 8-9). Το κείμενο του Ιερεμίας προέρχεται από μια παρόμοια έμπνευση.

Διότι η καθυστέρηση του ερχομού της βασιλείας του Θεού είναι μια πρόκληση για την πίστη των ανθρώπων όλων των εποχών. Οι Ιουδαίοι έθεταν το ίδιο ερώτημα με τους χριστιανούς του Πέτρου και με τους χριστιανούς σήμερα : Πιστεύετε ακόμα πως ο κόσμος βαδίζει προς τη βασιλεία; Τι απαντά ο Πέτρος, τι απαντά ο προφήτης; Τι πρέπει ν' απαντήσουμε εμείς, σήμερα; Ναι, είναι αλήθεια πως μερικά φαινόμενα είναι αντίθετα, αλλά ο Θεός είναι Θεός, είναι πιστός. Όταν νυχτώνει, τότε ακριβώς πρέπει να πιστεύουμε, τότε πρέπει ν' αρπαζόμαστε από την πίστη. Αν ο Θεός έδωσε μια υπόσχεση, να είμαστε βέβαιοι πως θα την εκπληρώσει!

Ο Θεός έδωσε μια υπόσχεση στον ιουδαϊκό λαό, μια υπόσχεση ευτυχίας, όπως λέει ο προφήτης. Στα εβραϊκά το κείμενο λέει: Ο Θεός έδωσε ένα καλό λόγο, δηλαδή ένα ευαγγέλιο, σύμφωνα με την Καινή Διαθήκη. Αυτή η υπόσχεση είναι αυτή που είχε δώσει στο Δαβίδ μέσω του προφήτη Νάθαν: «Όταν τελειώσουν οι μέρες σου και πεθάνεις, θα αναδείξω διάδοχο μετά από σένα, ένα γιο σου θα διατηρήσω σταθερή τη βασιλεία του. Οι απόγονοί σου θα βασιλέψουν σταθερά μετά από σένα για πάντα, κι ο θρόνος σου θα παραμένει ακλόνητος παντοτινά» (Β' Σαμ 7, 12.16). Πίστευαν, λοιπόν, πως η δυναστεία του Δαβίδ θα βασιλέυε παντοτινά, κι ο ίδιος ο Δαβίδ αυτό είχε καταλάβει, αφού τα τελευταία του λόγια ήταν: «Ο Θεός έκανε μ' εμένα μια αιώνια συμφωνία» (Β' Σαμ 23, 5). Αυτή η βεβαιότητα ήταν συγχρόνως και μια εγγύηση ευτυχίας για το λαό, διότι, από τότε που είχαν αποκτήσει ένα βασιλιά στον Ισραήλ, ήξεραν πως ο μοναδικός του ρόλος ήταν να φροντίζει για το λαό του, να τον προστατεύει, να του παρέχει ειρήνη, ασφάλεια, ευημερία και κοινωνική δικαιοσύνη.

Αυτό ήταν το ιδεώδες! Στην πράξη όμως, ακόμα κι οι καλύτεροι βασιλιάδες δεν κατόρθωναν να φτάσουν σ' αυτό. Δεν ξεχνούσαν την υπόσχεση, αντίθετα έπαιρναν

θάρρος επαναλαμβάνοντας: «Για το Θεό χίλια χρόνια είναι σα μια μέρα και μια μέρα σα χίλια χρόνια», ας είμαστε υπομονετικοί όπως ο Θεός είναι υπομονετικός. Έτσι η υπόσχεση συνέχισε να επαναλαμβάνεται από αιώνα σε αιώνα. Ο ορίζοντας ίσως απομακρυνόταν, αλλά ήξεραν πως βαδίζουν προς αυτόν τον ορίζοντα. Κι όσο οι απόγονοι του Δαβίδ, ο ένας μετά τον άλλο, απομακρύνονταν όλο και περισσότερο από αυτό το ιδανικό πορτρέτο, τόσο ο λαός ονειρευόταν ένα νέο Δαβίδ. Έλεγαν: «Αν δεν είναι αυτός εδώ, θα είναι ο επόμενος». Την εποχή του Ησαΐα, ο Άχαζ τους είχε απογοητεύσει και όλες τους τις ελπίδες τις έθεταν στο γιο του, τον Εζεκία. Ύστερα, καθώς ο Εζεκίας δεν ήταν καλύτερος, περίμεναν κάποιον άλλο. Κι έτσι από βασιλιά σε βασιλιά, από αιώνα σε αιώνα, από απογοήτευση σε απογοήτευση, μετέθεταν συνεχώς την προσδοκία τους.

Όταν γράφτηκε το κείμενο που διαβάσαμε σήμερα, ήταν χειρότερα από ποτέ! Όχι μόνο δεν είχαν ακόμα δει τον ιδανικό βασιλιά, αλλά δεν υπήρχε πια κανένας βασιλιάς! Έτσι η καθυστέρηση της εκπλήρωσης των υποσχέσεων του Θεού είχε καταστήσει μια πραγματική πρόκληση για την πίστη του Ισραήλ, σε τέτοιο σημείο, ώστε ν' αναρωτιούνται: Μήπως ο Θεός έχει πεθάνει; Μήπως μας έχει λησμονήσει; Ο λόγος του Θεού μοιάζει να έχει αποτύχει, η Διαθήκη να έχει αφανιστεί, η εκλογή του βασιλιά να έχει γίνει απόρριψη. Θα τολμήσουν άραγε να σκεφτούν πως η υπόσχεση που έγινε στο Δαβίδ είναι ακόμα έγκυρη;

Αυτήν ακριβώς τη στιγμή που ο ιουδαϊκός λαός δεν έχει βασιλιά ούτε βασίλειο και η υπόσχεση στο Δαβίδ μοιάζει να έχει χαθεί οριστικά, ο προφήτης τολμά ν' αναγγείλει: Ενάντια στα φαινόμενα, η υπόσχεση που δόθηκε από το Θεό στο Δαβίδ θα πραγματοποιηθεί. Ένας νέος βασιλιάς θα έρθει και θα κάνει να βασιλέψει η δικαιοσύνη. Τότε η Ιερουσαλήμ, της οποίας το όνομα σημαίνει «η Πόλη της Ειρήνης» θα εκπληρώσει την κλήση της. Ο προφήτης πάει ακόμη μακρύτερα, λέει: «Την υπόσχεση που έδωσα στο λαό του Ισραήλ και του Ιούδα» σαν τα δυο αυτά βασίλεια να αποτελούσαν ακόμα ένα μόνο βασίλειο. Όταν τα γράφει αυτά ο προφήτης, έχουν περάσει πολλά χρόνια από τότε που το βασίλειο του Σολομώντα είχε χωριστεί σε δυο βασίλεια περισσότερο εχθρικά μεταξύ τους παρά αδελφικά! Μετά τις κατακτήσεις των Ασσυρίων, το βασίλειο του Ισραήλ είχε σβηστεί από το χάρτη. Ο προφήτης όμως τολμά να μιλήσει για ενοποίηση! Αυτό είναι μια καθαρή πρόκληση, αλλά αυτή είναι η πίστη! Ωραίο μάθημα ελπίδας κι ωραίο υπόδειγμα ενός προφητικού λόγου. Ο προφητικός λόγος είναι αυτός που αναγγέλλει το φως στις μέρες της σκοτεινιάς.

Αυτή η πρόκληση βασίζεται πάνω σε δυο ακατανίκητους λόγους: 1^ο Ο Θεός δεν μπορεί ν' αθετήσει την υπόσχεσή του. Αλλά προπαντός, 2^ο -αυτή είναι η τελευταία λέξη του κειμένου μας- «Ο Κύριος η σωτηρία μας». Αυτός είναι ο καλύτερος λόγος για να μη χάσουμε ποτέ την ελπίδα μας. Αν λογαριάζουμε πάνω στις δικές μας δυνατόμεις για να μεταμορφώσουμε τον κόσμο, η επιχείρηση μοιάζει χαμένη από πριν. Αλλά, ακριβώς, η αγγελία αυτού του κειμένου είναι πως η δικαιοσύνη που θα βασιλέψει στην Ιερουσαλήμ, δεν είναι καρπός των δικών μας προσπαθειών είναι έργο του ίδιου του Θεού!

Marie-N. Thabut

Μεταφρ. Αδ. Αγνή Αλμπέρτη
Ουρσουλίνα μοναχή

Πολιτική και Κόσμος

Σοβαρότατοι ηθικοί προβληματισμοί τίθενται στον άνθρωπο της εποχής μας :
μεταξύ άλλων, το μέλλον του πλανήτη μας και της πολιτικής στη χώρα μας.

Σχετίζονται με προβλήματα που έχουν επιπτώσεις στο σήμερα και στο αύριο.

Απ' ό,τι λένε έγκυροι στοχαστές επιβάλλεται μια στροφή της ρότας
σε παγκόσμιο και τοπικό επίπεδο.

Μια ενωμένη Ευρώπη με όραμα, πολιτική βούληση και αποτελεσματικότητα
θα έδινε ένα ελπιδοφόρο μήνυμα σε μια πλατιά μερίδα ανθρώπων
που καταλήγουν στο αδιέξοδο κάποιου φαναλισμού.

π. Γ. Μ.

Εφιαλτικό χρηματιστήριο

Οι Νεότερες γενιές, αν δεν εξεγερθεί εδώ και τώρα η παγκόσμια κοινή γνώμη για να αποτραπεί η καταστροφή του πλανήτη, θα είναι μάρτυρες του εφιάλτη που αποκαλύπτεται με πραγματικές εικόνες, που δημοσιεύει σήμερα η «Ε».

Περιγράφεται αυτός ο ερχόμενος εφιάλτης και με πλήθος στοιχεία, που δημοσιεύονται σε άλλες σελίδες, τα οποία θέτουν προ των ευθυνών τους τις κυβερνήσεις όλου του κόσμου, οι οποίες συνήργησαν στο έγκλημα εμπορευματοποίησης της ρύπανσης, ναι της εμπορευματοποίησης του πιο καταστροφικού όπλου που έχει εφεύρει η ανθρώπινη απληστία.

Λειτουργεί μετά την υπογραφή του περίφημου Πρωτοκόλλου του Κιότο, που προβλέπει μείωση των εκπομπών ρύπων, ένα άθλιο χρηματιστήριο αγοράς και πώλησης δικαιωμάτων ρύπανσης [...].

Οι Ηνωμένες Πολιτείες, που δεν υπέγραψαν το Πρωτόκολλο, εκπέμπουν ανεξέλεγκτα διοξείδιο του άνθρακα – κύρια αιτία δημιουργίας του φαινομένου του θερμοκηπίου – χωρίς να πληρώνουν. Έχουν αυτοαπαλλαγεί και από τη χρηματική – κατά κάποιο τρόπο – ποινή του εγκλήματος κατά της ανθρωπότητας. [...]

Έχει όμως και η Ελλάδα μερίδιο στο έγκλημα του θερμοκηπίου, με εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα από τα θερμοηλεκτρικά εργοστάσια, που καίνε λιγνίτη και πετρέλαιο, αλλά και από τα αυτοκίνητα παλιάς τεχνολογίας. Είναι η Ελλάδα 5^η στον κατάλογο των χωρών που έχουν αυξήσει τις εκπομπές ρύπων. [...]

Έχουμε άραγε συνειδητοποιήσει που οδηγείται η χώρα, όχι μόνο με την αύξηση των ρύπων, αλλά και με τις κάθε είδους οικολογικές καταστροφές, την αποψίλωση των δασών, το μπάζωμα των ρεμάτων, την αλόγιστη επέκταση των τσιμεντωμένων εκτάσεων, τη σπατάλη ενέργειας; Τα ακραία καιρικά φαινόμενα είναι μια πρώτη προειδοποίηση για τον εφιάλτη που έρχεται.

Μπορεί ο πλανήτης να προλάβει την καταστροφή με σχετικά μικρό κόστος. Όσο, όμως, θα πλησιάζει ο εφιάλτης, θα αυξάνεται αλματωδώς

το κόστος σωτηρίας. Θα είναι παντελώς αδύνατο να εξαγοραστεί η ποινή του εγκλήματος.

Απόψεις
Ελευθεροτυπία, 1/11/2006

Τηλεοπτικό μπλακ άουτ

Νομίζαμε παλαιότερα πως η ελληνική ιδιωτική τηλεόραση είχε πιάσει τον «πάτο» της, όταν αντί για ειδήσεις βλέπαμε τραγουδιστές και βιντεοκλίπ. Με ανησυχία είδαμε πως το πηγάδι της χυδαιότητας και του λαϊκισμού, στο όνομα της τηλεθέασης, είναι βαθύτερο απ' ό,τι φανταζόταν ο κοινός νους.

Φτάσαμε έτσι στα τηλεκαφενεία όπου το ρεπορτάζ αντικαταστάθηκε από τον επιθετικό «χαβαλέ» και στις ημι-πορνό εκπομπές που πλασάρονται ως ερευνητική δημοσιογραφία. Οι πολιτικοί συμμετέχουν σε αυτό το κακόγουστο θέαμα και δέχονται να βιώνουν μία προσβλητική οικειότητα από τους κονφερασιέ του τηλεθέαματος.

Ο πολιτικός που παρακολουθεί άφωνος τηλεοπτικά σκουπίδια συμβάλλει καταλυτικά στην υπονόμηση της αξιοπιστίας του πολιτικού συστήματος. Τώρα πια, δε, για κάθε σταυρό που μπορεί να παίρνει χάνει άλλους τόσους από τον μέσο Έλληνα πολίτη που έχει αηδιάσει με όσα βλέπει κάθε βράδυ. Ήλθε ίσως η ώρα ένα κόμμα, μια ομάδα ή ακόμη και μεμονωμένοι πολιτικοί να κηρύξουν ένα μπλακ άουτ στα «παράθυρα». Αν και αργά, μπορεί έτσι η πολιτική να ανακτήσει την χαμένη αξιοπρέπειά της!

Από το κύριο άρθρο
Η Καθημερινή, Κυριακή 5/11/2006

**«Για την τιμή που μας κάνατε,
να φέρουμε το Όνομα του Ιησού...»**
(Ύμνος του Ιωβηλαίου)

Στη Λούρδη γιορτάζοντας...

Να πας στη Λούρδη, είναι δώρο, χάρη. Να βιώσεις ένα Ιωβηλαίο, είναι προνόμιο.

Είχα τη χαρά και τη χάρη ν' ανήκω στην ομάδα της Αθήνας. Οι πατέρες Ιησουίτες πρόσφεραν σε στενούς συνεργάτες τους, αυτή την εμπειρία, μοναδική στα χρονικά του Τάγματός τους. Είμαστε 28 προνομιούχοι. Το αεροπλάνο μας μετέφερε στην Τουλούζη, κι ένα πούλμαν στη Λούρδη.

Τύπος, περιοδικά, τηλεοπτικά μέσα, κάλυψαν άπλετα αυτό το ιγνατιανό και εκκλησιολογικό γεγονός.

Η εβδομάδα αυτή ήταν για μένα μια εμπειρία αναζωογόνησης και δυναμισμού που μου επέτρεψε να εμβαθύνω την Ιγνατιανή πνευματικότητα, χαρακτηριστικό και του δικού μας Τάγματος καθότι ο ιδρυτής μας ήταν μαθητής του Αγίου Ιγνατίου. Η μεγάλη ιγνατιανή Οικογένεια είχε την ευκαιρία να ζήσει, με πολλούς άλλους προσκυνητές, τη διαρκή αναζήτηση και παρουσία του Θεού στην καθημερινή μας ζωή.

Ο άγιος Ιγνάτιος και «οι Φίλοι του» μας προσκαλούν συνεχώς:

- να βάζουμε συχνά τάξη στη ζωή μας

- να γευόμαστε το Λόγο του Θεού και

- να βιώνουμε καθημερινά μερικά μέσα για μια ζωντανή πνευματική ζωή

αν θέλουμε η παρουσία μας σ' αυτό τον κόσμο να έχει νόημα και η μαρτυρία μας να γίνεται έκφραση του Αναστημένου Χριστού.

Ευχαριστία, διαλέξεις, φόρουμ, συνελεύσεις, γιορτινές συναντήσεις, χρόνος για ατομική και συλλογική προσευχή, προσωπική μελέτη πρόσφεραν σ' όλους τους προσκυνητές μια μεγάλη ποικιλία κοινωνικής, ανθρώπινης και πνευματικής ανανέωσης. Ο καθένας μας αναθεώρησε το δρόμο που είχε διανύσει για ν' αρχίσει με νέα πορεία.

Η επίσημη οριστική ορκωμοσία τριών νέων πατέρων Ιησουιτών παρουσία του Γενικού Ηγουμένου του Τάγματος και 350 συναδέλφων, ήταν για όλους μας μια Ευχαριστία - Προσφορά της οποίας η ένταση και το βάθος δεν άφησε ασυγκίνητη καμιά καρδιά. Τρεις νέοι σύντροφοι του Ιγνατίου, τόλμησαν να ξεκινήσουν μια εσωτερική πορεία της οποίας αγνοούν τη διαδρομή. Ξέρουν όμως ΠΟΙΟΝ ακολουθούν και αυτό τους αρκεί.

Ο πατέρας Hans - Peter Kolvenbach έδωσε το ξεκίνημα του διεθνούς προσκυνήματος νέων φοιτητών και εργαζομένων "Manreza 2006" που πρότεινε η Νεολαία τους. Πήγαν να συναντήσουν τον Ιγνάτιο στη Λουβόλα της Ισπανίας, κατόπιν «θα επέστρεφαν στο δικό τους τόπο από άλλο δρόμο» (Μτ 2, 12). Κι εμείς, με καρδιά πλημμυρισμένη από ευγνωμοσύνη και αγάπη, επιστρέψαμε στο χώρο της εργασίας και της αποστολής μας. «Η καρδιά μας δεν ήταν ζεστή όταν μας μιλούσε στο δρόμο – στη Λούρδη – και μας εξηγούσε τις ΓΡΑΦΕΣ;» (Λκ 24, 32).

Για όσα κι εμείς είδαμε, ακούσαμε, γευθήκαμε και βιώσαμε στο προσκύνημα του Ιωβηλαίου σας στη Λούρδη, για ό,τι η καρδιά μας και τα χείλη μας δεν ξέρουν να εκφράσουν και να πουν, Σας ευχαριστούμε!

Αδ. Αικατερίνη Μαϊδιώτου
Κέρκυρα